

V nekaterih berilih (posebno v prirodopisu živalstva) je jezik precej terd in izrazi težko umljiv. — Puran brusi razprte perutnice po tleh. Kri mu sili v glavo; glasno kavdrajoč nosi se mastito . . . Tukaj se dvojini ne daje njeno mesto, tudi nenavadni izrazi bi se morali pojasnjevati. — V berilu 52. se pravi: Pes je bolj podnevna žival — če pomislimo, da nam pes posebno po noči čuje in naše imetje varuje, bi ta stavek slobodno izpustili. — Sneg pada v plahiticah (ali bi ne bilo bolje rečeno v kosmičih?) — Od teh divjih ljudi je šel velik strah itd. To se mi ne zdi dobro rečeno, kakor tudi to ne: Zato drže ščuke v posebnih ribnikih. Ali ni tu nemška beseda v slovenski obleki? V berilu „ovca“ se bere: Kokoš brani piščeta; ovca pa se ne upa postaviti se v bran za svoje jagnje. Ta terditev je enmalo pretirana, ni popolnoma resnična. Če ima ovca jagnje, se sicer plaho ozira po sovražniku, a se odločno zakadi v psa, če ji preblizo pride. — V berilu „gos“ pravi: Gos ljubi vodo, v kateri plava in roní. Zadnja beseda bi potrebovala pojasnila. — V berilu „konj“ se pravi: Ko (konj) začuje stanoviti glas . . . Beseda stanoviti nikakor tu ni na svojem mestu. — Nekoliko nižje pa pravi: tudi meso (konjsko) je užitno, če tudi ljudje za nje ne marajo posebno. — Takšnih in enakih težko umljivih stavkov in izrazov se v knjigi nahaja precej.

V pridjanej slovnici, o kateri pa morda pozneje enkrat kako besedo, se rabi samostavnik otrok srednjega spola, kakor se tu in tam tudi govori — str. 162. Otrok se je opekló. Jabelko se jemlje v ženskem spolu n. pr. Jabelka je rudečelična str. 161.

Vse tu navedene in druge ne omenjene malenkosti vendar veljavo skupnega dela ne zmanjšujejo. Knjiga je pripoznave vredna in slovenski učitelji bodo izdajatelju hvaležni. — Vendar bi bilo želeli, da bi se tiskovni pogreški in druge neprilichnosti popravile, predno se knjiga v razprodajo dá, da potem dobomo čitanko brez pogreškov, v lepem gladkem in slovnisko - pravilnem jeziku.

V. J.

O porabi berilnih knjig na ljudskih šolah gledé spisja.

(Konec.)

V II. razredu dobe učenci v roke knjigo ki se glasi: „Pervo berilo in slovnica“. Kar se berila samega na sebi tiče, obseza jako malo pripravne tvarine za spisje in učitelj je primoran po svoji previdnosti za ta razred in otroškemu umu pripravljene tvarine preskerbeti, da otroci na podlagi tvarine, ki so jo v I. razredu prebavili, v tej stroki nadaljujejo in višje stopajo. Mnogo več gradiva pa ponuja, na koncu berila pridjana slovnica, za ta uk. Pa s tem gradivom se še le tedaj mora pričeti, ko so otroci že nekoliko pojmov o slovnici dobili. Do tega časa naj bi pa

učitelj v tem razredu na ta način napredoval, da otroci na pismena vprašanja pismeno odgovarjajo, kakor na pr.: Kakošna je ta ali una reč ali oseba, iz česa je, čemu je; kaj dela ali kaj se z njo godi? Iz več takih dobro med saboj zvezanih vprašanj in dobro izdelanih odgovorov nastanejo kratki popisi. Dalje naj pusti učitelj učence kako kratko berilo, kakor „Stara verv“, ali „Starček in smert“, ali „David in Jonatan“ ali kaj takega enakega na pamet od besede do besede se učiti in potem naj reče otrokom, zdaj pa spišite to berilo, kterega ste se učili brez knjige na vaše tablice ali zvezke. In še dalje naj ukaže učitelj otrokom kako kratko berilo, ktero je poprej z otroki dobro obdelal ne od besede do besede, ampak samo po zapopadku kakor in kolikor si ga je kateri zapametil, na zvezke spisati. Ko so pa otroci že nekoliko pojma o slovnici dobili, naj izdelujejo tam navedene naloge, in se bodejo s tem ob enem vadili v slovnici, spisji in pravopisji, te vednosti so si v tako ozkej zvezi med saboj, da vsaka za se brez druge vso vrednost izgubi, in dosegla se bode na ta način tako zvana „concentracija“, ktera nareja vsak poduk živahnejši in mikavnejši. Po tej poti bi učenci dospeli zopet nekaj korakov bližej do predpisanega smotra v spisji.

Na podlagi „Drugega berila“ v III. razredu učitelj zopet le malo more storiti v spisji in zopet je primoran po svoji razdelitvi v tej stroki postopati. Na podlagi te knjige pusti on učence berila, ktera so pisana v vezanej besedi, v prozi izdelovati. Popise, ktere so otroci v II. razredu še bolj primitivno in kratko izdelovali, naj v III. razredu bolj obširno izdeljujejo. Dalje pa ponuja ta knjiga prilično mnogo tvarine v tem, da se otroci vadijo podobnosti in različnosti med dvema rečmi iskati, kakor ravno n. pr. pri rastlinstvu. V čem ste si pšenica in kuruza podobni, v čem različni, tako proso in ajda in več takih. Pa ne samo pri rastlinstvu, ampak tudi pri drugih rečeh naj reče učitelj podobnosti in razlike iskati in take naloge pismeno izdelovati. Na ta način bode učitelj budil pri učencih dostojen dovtip, kateri je za društveno življenje mnogokrat neizogibno potreben.

Ko so otroci to tvarino od I. do III. razreda dobro prebavili in se v njej izurili, ogladili in pripravili, so si še le prav za prav pot do spisja v ožjem pomenu, ktero bodo v javnem življenji manj ali več potrebovali, namreč do pisem bodi si do navadnih, opravičnih ali javnih. Učitelj naj začenja že v III. razredu, če ne že popreje s pismi. Zdaj naj učitelj otrokom natanko razloži pravila, ktere zadevajo notranjo in unanjo obliko pisem, da ne bodejo v tej zadevi, tako nevedni, kakor se zdaj nahaja mnogo ljudi, če prav pisati znajo, pa vendar ne morejo poštenega pisma skupaj spraviti. Ne bodem tukaj našteval, da naj učitelj napeljuje otroke, da morajo pisma raumljivo, spodobno, priljudno, pošteno in pametno itd. pisati, ker preverjen sem, da to ve vsak mojih sokolegov in se navod

za ta nauk tudi v vsakih pisemskih bukvih nahaja. Ravno tako kakor pri notranji obliki morajo otroci pri vnanji obliki pazni biti, da pravo in očem prijetno zadenejo, za to je pa vaja, da mnogo vaje potreba, ker le vaja človeka izuri. Da se pa otroci privadijo, treba je mnogo šolskih in domačih nalog. Pri izdelanih nalogah naj učitelj vestno podčrta napake, ktere naj otroci potem ali sami ali z učiteljem skupno v šoli popravijo. Pod nalogo naj jim tudi red zapiše; to jako veliko pripomore, da otroci pridno in pazljivo naloge izdelujejo. Vsaj to je znano vsakemu iz med nas iz časa našega šolanja, kako smo se razveselili dobrega reda. Ako je bil pa red slab, smo si pa tudi prizadevali, popraviti ga v prihodnje. Na ta način bi bila tvarina za vsakdanjo trirazredno ljudsko šolo po tem boljsem obdelana.

Ostane nam zdaj še ponavljalna šola oziroma IV. razred. Po določilih šolske postave se ima mladina v tej šoli učiti ali boljše rečeno ponavljati ima tiste predmete, ktere najbolj potrebuje za vsakdanje življenje. Gotovo je ena naj potrebnjših ved za vsakdanje življenje, spisje. Tu naj otroci pridno ponavljajo, kar so se učili v prejšnjih razredih in naj se urijo dalje v pisanji opravičnih in javnih pisem. Ako so se otroci na ta način spisja navadili, ne bodejo ga tako kmali pozabili, zato ker ostanejo vedno v vaji. Kolikokrat je primoran človek v svojem življenji pismo tega ali drugega zapopadka pisati, ali narediti zdaj pobotnico, zdaj spričevalo, zdaj pooblastilo itd. Kdor se pa tega poprej ni učil, stane ga to potem mnogo časa in denarja. Pa ne le učencem samim bode ta vednost koristila ampak tudi šolskeji stvari, ker sprevidili bodejo starši, da se otroci res nekaj v šoli učé in ne bode se slišalo več godernanja: moj otrok že hodi šest let v šolo, pa še najmanjšega pisma ne zna spisati, ampak slišale se bodejo nasprotné besede: moj otrok je hodil v šolo pa se je tudi kaj naučil. Na ta način bode nehalo merzenje proti novi šoli in šolsko obiskovanje se bode za mnogo boljšalo. T. Ž.

Dopisi in novice.

— **Iz Ljubljane.** Dragoljubci — kakošni so? Slovenci imamo sedaj že nekaj primernege berila za našo mladino, vendar v primeri z družimi narodi še premalo. Ta tožba je opravičena, a tožba nič ne pomaga; kakor nikjer, tako še tukaj naj menj. Treba se je ganiti, treba je delati. Ali kje in kako začeti? — Za odrasčeno ljudstvo, učno in neučno, skerbite dve krepki družbi, Moherjeva bratovščina in Matica. A kdo bo skerbel posebej za mladino? Menda, kakor do zdaj tako zanaprej le zmir posamezmi, kterim se je pa razun obilnega truda še večkrat denarne zgube bati.

Razun družih moramo v najnovejših časih posebno slavno omeniti marlji-vega g. J. Tomšiča, ki nam že 9. leto s toliko pridnostjo, spretnostjo in vstrajnostjo vreduje mladinski list »Vrtec«, in kteri se je ravnokar lotil novega, veliko dobrega obetajočega dela pod naslovom »knjižnica slovenskeji mladini«.